

1818 En familie fra Selbu flytter til Helgådalen

For husmannsfolk har alltid drømmen eller håpet om en bedre tilværelse ført til en form for utvandring. Denne startet langt tidligere enn det vi forbinder med Amerika. Faktisk har alltid en form for ut- og innvandring pågått. Vi kjenner til hvordan vitnesbyrd under innledende Napoleonskriger førte til at fattigfolk fra Nord-Gudbrandsdalen og Østerdalen vandrer nordover helt til Målselv og Bardu i Troms. Vi har lest om ”*de som gikk over fjellet for å gjøre seg mette*”, og vi lar tankene lede oss til andre enkeltfamilier som også trodde at graset var så mye grønnere på andre siden. Vi skal nå møte en slik familie, som utvandret fra Selbu til et par dalfører lengre nord.

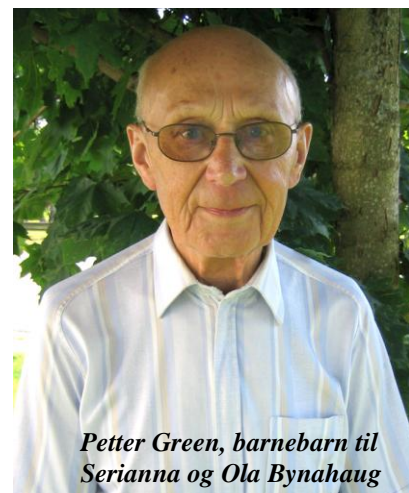
I november 1818 ankommer Bersvend Haldorsen Afret og hans familie fra Selbu til Verdalen, og slår seg trolig ned i Helgådalen. Familien består av Bersvend (43), hustru Kirsten Johnsdatter (40) og deres to barn: Haldor (7 ½) og John (5 ½). Tidspunktet for denne utflyttingen fra Selbu synes noe merkelig. Kanskje var det ikke så frivillig som det synes. November er ikke rette årstiden for en større familieflytting. På dette tidspunktet hadde familien ei datter, som ble igjen i Selbu. Hun het også Kirsten og var da 15 år. Kanskje skulle hun stå konfirmant først?

I 1825 er John, yngstesønnen, dreng på Kolstad vestre. Han blir konfirmert i 1827. I Skogn står ei Ragnhild Eliasdatter konfirmant den 30. september 1832. Hun som 16 åring. Disse to unge skal på en eller annen måte møtes i Verdalen. 21. februar 1840 gifter John Svendsen Kolstad seg med Ragnhild Eliasdatter Kulslid. Svendsen som en forkortelse for Bersvendsen og Kolstad fordi John er oppført som inderst på gården. Ekteparet får ei datter den 4. juni samme året, Karen Anna. Mye tyder på at familien flytter til Hauganvald, en husmannsplass under Haugan. Her blir deres neste datter født den 13. februar i 1843. Hun ble døpt Serianna. Ett år etterpå dør husmannen, som nå kaller seg John Bersvendsen Hauganvald. Han ble kun 32 år gammel.

Svigerdatter til Afretfamilien fra Selbu flytter så til Bynahaugen og gifter seg der i 1847 med enkemannen Anders Andersen Bynahaug. Han var 25 år eldre enn Ragnhild. Ekteskapet var en livsforsikring. Trolig hadde ikke Ragnhild med sine to døtre til Bynahaugen. Den eldste bor nemlig i Sæter da hun ble konfirmert i 1855, og Serianna bodde i Varslot da hun stod konfirmant. Dette var slett ikke uvanlig, da tidene og livsgrunnlaget hadde andre krav og behov. Familier ble ofte spredt utover bygdene. I henhold til Helgådalsnytt heter det seg at Serianna stod som nummer 1 på konfirmasjonslista, en helt ekstraordinær plassering ut i fra at hun var fra en husmannsplass.

Ragnhild blir enke for andre gangen den 1. desember 1864, da Anders dør som 73-åring.

Serianna, datter til Ragnhild, hadde giftet seg i 1861 med Ole Johnsen Storstad. Disse flytter så inn på Bynahaugen. Til gården, og inn hos mor Ragnhild flytter også en Ola Julnesset. Han ble kalt for ”Lussen”. Han forsøkte etter en tid å ta sitt eget liv. Første forsøket mislyktes da han ramlet ned og holdt på ”å slå seg i hjel” - da han skulle henge seg, hvilket vel var meningen ironisk sett. En tid senere hadde han bedre lykke med seg, og hengte seg i et tre ved Bynahaugen. Så var Ragnhild på en måte ”enke” for tredje gangen. Hun får så tjeneste på Nord-Stiklestad. Senere

*Petter Green, barnebarn til
Serianna og Ola Bynahaug*

kommer hun til Blokko, hvor hun dør den 14.januar 1900.

Mens Ragnhild og hennes datter Serianna sliter livet i Helgådalen, utvandrer Karen Anna til Amerika. Hennes liv er også verd en "historie", men vi får ta den en annen gang. Vi går heller tilbake til utgangspunktet og Afretfamilien som innvandret fra Selbu. Skjebnene skulle komme tett. I 1825 var Bersvend og hustru Kirsten i Kulslid, mens sønnen Haldor var i Sæter. Den andre sønnen, John - var på den tiden, som vi har sett ovenfor - dreng på Kolstad vestre. Igjen denne livsnødvendige spredningen som for vår tid og vår generasjon virker så fjernt og vond. Vond var den nok for en tiåring som måtte flytte hjemmefra, men dessverre "nødvendig". Den 10.juli 1826 hadde sommeren slått til. Ungene lurte seg nok vekk noen minutter fra strev og plikter. Det var på ingen måte noen fridag. En rask dukkert i elva var fristende. Haldor drukner denne mandagskvelden. Stedet fikk senere navnet "Haldohølet".

I 1832 føder Kirsten, datter i Afretfamilien - et barn utenom ekteskap. Og så i juni 1836 dør "sjølin", han Bersvend Haldorsen Afret - som hadde tatt med seg sin familie nordover fra Selbu i håp om bedre tider. Slik skulle det ikke gå. Da Bersvend ble begravd tyder en anmerkning i kirkeboken på at lensmannen hadde vært inne i bilde og gitt beskjed om at begravelsen kunne finne sted. Kanskje var det mistanke om selvmord, hvis handling ikke ga adgang til begravelse i vigslet jord?

I 1842 er Kirsten Bersvendsen blitt 39 år. Hun er alenmor med en datter på 10. Hun mistet altså sin bror i 1826, sin far i 36 - og ante lite at også hennes andre bror skulle dø 2 år senere. Den 25.november dette året gifter imidlertid Kirsten seg med den 60-årige Elias Andersen Lyngvald, far til sin svigerinne, Ragnhild - som vi tok for oss innledningsvis. Dermed hadde det skjedd at både far (Elias) og datter (Ragnhild) ble gift med to søsken, Elias med Kirsten og Ragnhild med John.

Kirsten og Elias fikk en sønn, John, den 20.april 1847. De flyttet til Lynholmen, en plass under Lynum i Skogn. Kirsten og Elias dør med fire dagers mellomrom i mars 1866, og begravnes samme dag - et lite apropos, som får stå som en indikator på - at for Afretfamilien fra Selbu - var vandringen nordover heller ikke samlet sett et lykketreff.